No. 394. 1848.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 4,50; voor de buitensteden *f* 5,50; franco door het geheele Rijk. *Brieven, Gelden*, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

DONDERDAG, 3 AUGUSTUS.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 2 Augustus.

Wij laten hieronder volgen het rapport, door den tijdelijken minister van justitie, den heer D. Donker Curtius bij den Koning ingediend. Het stuk vloeit over van eene warme verontwaardiging tegen den onbegrijpelijken behoudszin der Eerste Kamer, die, niet tevreden met den geessel- en brandmerkpaal te handhaven, daarenboven den voet dwars zet aan de zoo noodige bezuiniging door vereenvoudiging.

Intusschen het komt ons voor, dat hoe onberaden de Eerste Kamer op aanblazen van den heer Rappard, die zich te wreken heeft over zijnen door niemand betreurden val, moge zijn te werk gegaan, de heer Donker Curtius evenwel haar te veel eer aandoet.

De Eerste Kamer heeft nooit zwaar gewogen; en thans staat zij minder dan ooit aangeteekend noch bij het volk van Nederland, noch bij de aristokraten. Het is een dood ligchaam, zonder werking naar buiten, dat geen anderen tegenstand kan bieden, dan dien van zijn onwil. Hoe kan dan de Eerste Kamer in staat zijn den minister van den hem noodigen zedelijken invloed te berooven? Vooral nog, nu zij hare oppositie tegen dat ministerie zoo onhandig heeft aangevangen. Welk eene takt van de Eerste Kamer om het ministerie te bestrijden voor het behoud van geesseling en brandmerk. Welk eene popularitait moet haar daaruit toevloeijen?

De heer van Rappard moet zich warm hebben gemaakt, om de beschreven vaders aan het verstand te brengen, dat het onmogelijk was het tractement van *f* 3000, aan de leden der Eerste Kamer toegekend, langer te behouden, als er geen zorg werd gedragen, dat nu en dan ter genoegen van sommige gewezen presidenten der provinciale hoven op 's heeren straten werd gegeesseld en gebrandmerkt. De grijsheid is ligtgeloovig gelijk de kindschheid. De heer van Rappard vond ingang bij negen medeleden, waaronder door de *N. R. C.* worden gesteld als hoofden de heeren Junius van Hemert en de baron van Hugenpoth.

Het spreekt van zelf, dat het nog minder moeite kostte, om de wet op de nietaanvulling der vacature's in de hoven verworpen te zien, want deze stond in onmiddellijk verband met het sijsteem van bezuiniging, dat de duizend gulden der Eerste Kamerleden bedreigt. Hier was het talent van van Rappard onnoodig; de déftige man verwijderde zich bescheiden. Hij wist toch, dat hij negen stemmen van de aanwezige vijftien in de mouw had. De toer was gespeeld; de heer van Rappard kon zich gerust naar zijn hotel begeven, om er hartelijk in zijn vuist te gaan zitten lagchen over de onnoozelheid der beschrevene vaders, die zich als marionnetten hadden laten gebruiken, om de rancune te wreken van den gewezen minister, die met zijne portefeuille te gelijk zijn staat- en presidentschap in het hof van Gelderland had verbeurd.

Het is waar de verwerping dier twee wets-ontwerpen is een embarras voor het ministerie; maar het *embarras* is zoo klein, dat het ons eene ongerijmdheid voorkomt daarvoor zijn ontslag in te dienen. Inderdaad zou het niet belagchelijk zijn, dat een ministerie ontbonden werd, omdat negen of tien leden, die met den gang van zaken ontevreden moeten zijn, zich het onverstandig genoegen gunnen, om nu oppositie maken, nadat zij hun leven lang alles hebben ten offer gebragt, en millioenen schats hebben laten verspillen, ten blijke van hunne slaafsche onderwerping en aanbidding en vergoding van eene verdwaalde en te regt gevallene regering?

Sinds wanneer heeft men zoo veel gewigt gehecht aan de meening van de oude jabroers der Eerste Kamer? Wij weten, als zij voortgaan met systematisch af te stemmen, wat de regering zal vermeenen tot verbetering te moeten voordragen, dat het dan moeijelijk wordt op eene wettige wijze eene goede grondwetsherziening tot stand te brengen. Maar wij worden daardoor niet reddeloos. Vooreerst de publieke opinie zou er geen kwaad in zien, als men de Eerste Kamer in haren achterhoek van het Binnenhof liet zitten pruilen zonder er verder eenige de minste notitie van te nemen. Sommigen, en daaronder rekenen wij ons, vinden er bezwaar in den wettigen weg te verlaten, zoo lang nog eenig ander middel tot redding overblijft. Wij zouden daarom willen zien toepassen ten behoeve van den vooruitgang, wat wij in Frankrijk menigmaal hebben zien plaats grijpen, omtrent de Kamer der Pairs, als het gouvernement niet zeker was van de meerderheid. Het vormde zich eene meerderheid met een aantal nieuwe pairs aan te stellen. Laat het ministerie ook een aantal nieuwe leden der Eerste Kamer benoemen, zoo veel als noodig zullen zijn, om daar eene der vrijzinnige beginselen gunstige meerderheid te vormen. Er zullen gemakkelijk een tiental aanzienlijken te vinden zijn, die daartoe hunne diensten zonder kosten voor de schatkist zullen willen leenen.

Genoeg. Wij vertrouwen dat de koning de demissie van den heer Donker Curtius niet zal aannemen.

Zie hier het rapport:

's Gravenhage, 31 Julij 1848.

SIRE!

Ik herhaal hier schriftelijk het geen ik de eer had Uwe Majesteit mondeling mede te deelen: dat de Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft verworpen het wets-ontwerp tot afschaffing van wreede, nuttelooze en naar mijne zienswijze schadelijke straffen, en gelijkelijk heeft verworpen het wets-ontwerp tot niet-aanvulling van vacatures in de provinciale hoven; en alzoo terstond heeft belemmerd de eerste stappen op den weg van *bezuiniging* door vereenvoudiging zonder krenking van verkregene regten.

Sire! Toen Uwe Majesteit, in een zeer moeijelijk oogenblik mij in haren raad riep, meende ik mijnen bijstand niet te mogen weigeren. Ik hoopte tot herstel, handhaving en bevestiging van orde en rust te kunnen medewerken, ik meende dat daartoe de opgewekte volksgeest moest worden geleid, maar niet onderdrukt. Ik maakte deel uit van het ministerie door graaf Schimmelpenninck gevormd, omdat ik het er voor houden moest, dat hij het met mij over de hoofdbeginselen eens was. Toen later bleek, dat hij het ontwerp van grondwetsherziening, zoo als het door de meerderheid in den Raad was vastgesteld, niet kon verdedigen, en uwe Majesteit eene keuze moest doen tusschen het gevoelen der meerderheid en dat der minderheid, heb ik geen stap gedaan om Uwe Majesteit tot mijn gevoelen over te halen; ik heb in tegendeel verklaard, dat ik, zoo Uwe Majesteit graaf Schimmelpenninck met de vorming van een nieuw ministerie belastte, geen enkel woord van tegenstand zou doen hooren, omdat ik den toestand van Europa zoo lanig vond, dat het pligt was elke regering, al voldeed zij niet geheel aan mijne beginselen, veeleer te ondersteunen, dan te bestrijden en te verzwakken.

Door Uwe Majesteit met mijne ambtgenooten geroepen om een eenstemmig ministerie te vormen, heb ik verklaard daartoe alleen te kunnen overgaan, na te hebben blootgelegd de beginselen, waarop de Regering in de gegevene omstandigheden behoorde gevestigd te zijn, en waarvan het hoofdpunt, buiten het ontwerp van grondwets-herziening, gelegen was in: bezuiniging door vereenvoudiging.

Ik had gehoopt, dat met het oog op de van dag tot dag meer dreigende omstandigheden, men hier te lande de handen ineen zou hebben geslagen en, ten minste voor het oogenblik, zoowel de zoogenaamde partij van *het behoud* als die van ruimen vooruitgang en zeer democratische beginselen, de regering zou hebben ondersteund.

Ik zwijg hier van die onrustst'okers en gelukzoekers, welke in eene wijziging van het staats-bestuur niet het belang des vaderlands, maar slechts een middel van eigen verheffing of tot herstel van hunnen, door eigen schuld vervallen, toestand, zien. Deze ongelukkigen had ik, van de eerste oogenblikken af, dat ik tot het bestuur kwam, reeds tot vijanden gemaakt. Maar ik doel vooreerst op het gedrag van hen, die het oude willen behouden en hun *stelsel van behoud* thans in *een stelsel van tegenstand*, ten aanzien van alles wat naar hervorming gelijkt, hebben doen overgaan; en waaraan zich blijkbaar de meerderheid der Eerste Kamer bij de verwerping der twee wets-ontwerpen, door mij voorgesteld, heeft gesloten. Ik bedoel voorts de schrijvers van vele dagbladen en vlugschriften, die den geest van omkeering zoover drijven, dat zij de uitvoering der wet door de Regering, en het ophouden van den luister der Kroon en van de onafhankelijkheid der natie geldverspilling noemen.

Ik had gehoopt niet op onbepaalde goedkeuring, maar op ondersteuning en medewerking. In die hoop heb ik mij bedrogen gevonden.

Nog kan ik niet gelooven, dat geene dezer partijen een offer zou willen brengen op het altaar des vaderlands, en ik moet er het alzoo voor houden, dat er bijzondere redenen moeten zijn, waarom ik in het bijzonder tegenstand van *eene zijde* ontmoet, die vooral belang heeft in het behoud van rust en orde.

Ik wil, Sire, mij in geene gissingen begeven. Genoeg is het hier op te merken, dat, om in deze tijden de rust te bewaren en de uitvoering der wet te verzekeren, — en dat is in de allereerste plaats de roeping van den Minister van Justitie, — men ten minste bij de aanzienlijken van den lande medewerking moet ontmoeten, en dat wanneer deze daarvoor tegenwerking in de plaats stellen, en dien minister zoodoende zijne morele kracht ontnemen, het tijd is om de gewigtige betrekking neder te leggen, en Uwe Majesteit aan te raden een ander tot vervulling daarvan te roepen.

Zonder invloed, zonder groote zedelijke kracht is de plaats aan het hoofd der policie onhoudbaar.

Zonder eenigen bijzonderen maatregel, zonder gelegenheids wetten, zonder krenking van de vrijheid van drukpers, alleen door zedelijken invloed en het handelen zonder verwijl, is gedurende meer dan vier maanden de rust bewaard, of, waar die gestoord was, hersteld. De Eerste Kamer heeft het eerste werktuig in mijne hand gebroken; het tweede is daardoor krachteloos geworden.

Ik ben alzoo verpligt, Sire, nu van Uwe Majesteit te komen vragen, wat ik op 18 Maart jl. als voorwaarde van de aanvaarding der portefeuille stelde: »dat mij zonder eenige vergoeding voor de groote opoffering die ik deed, mijn ontslag zou worden verleend wanneer ik dat in het belang des Vaderlands vorderde!"

Ik vraag dit ontslag met te meer gerustheid, daar het werk der grondwets-herziening is voltooid en de Regering wel tot het besluit zal komen om zich niet in de beraadslagingen der Kamers te mengen, maar aan haar de beslissing over te laten, of zij door eene aanneming der twaalf wets-ontwerpen voldoening aan de natie willen geven, of door eene verwerping de rust van het Rijk op het spel zetten.

Het trouwe Nederlandsche volk zal, ik reken er op, met kalmte die beslissing afwachten en in geen geval zijnen Koning afvallen.

De tijdelijke minister van Justitie,
D. DONKER CURTIUS.

Z. M. heeft dit rapport en het daarbij gedaan verzoek in overweging genomen, maar daarop nog niet beschikt.

Men leest in de *Nieuwe Rotterdamsche Courant*:

Wij zijn van goederhand onderrigt, dat in de zitting der Eerste Kamer tegen de wet tot afschaffing der geesel- en brandmerkstraf hebben gestemd, de heeren *Martini*, *van Hugenpoth*, *van der Hoop*, *Brugmans*, *van Nes*, *van Rappard*, *Junius van Hemert*, *Hinlopen*, *van der Houven* en *van Akerlaken*, en tegen de wet op de vermindering van raadsheeren dezelfden, met uitzondering van *van Rappard*, die uit delicatesse zich alstoen verwijderd heeft. Vóór beide wetten hebben gestemd de heeren *Trip*, *van Limburg Stirum Noordwijk*, *van Brienen*, *Piepers*, *van Hall*, *Huyssen van Kattendijke* en *Rengers*. De voornaamste raddraaijers der afstemming en sprekers tegen de wetten waren de heeren *van Rappard*, *Junius van Hemert* en *van Hugenpoth*. De afstemming droeg het kennelijke blijk van een voorgenomen verzet tegen elke hervorming, vooruitgang en vereenvouiging, waaruit tot de toekomst kan worden besloten. Een bewijze der minachting, waarmede de Kamer het vrijzinnige ministerie wenschte te behandelen, strekke, dat de ministers eerst ten 11 ure des voormiddags kennis hebben bekomen van het houden der vergadering ten 1 ure, en van hetgeen daar zoude worden behandeld.

De Memorie van Beantwoording der Regering op de bedenkingen, in de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gemaakt, ten aanzien van de twaalf wets-ontwerpen tot herziening der Grondwet, vangt aldus aan:

De Regering heeft met bijzonder genoegen uit het Voorloopig Verslag gezien, dat er inderdaad, zoo als trouwens wel te verwachten was, bij de Kamer geen ander doel bestaat, dan bij de Regering, om namelijk gematigde wenschen te bevredigen en alle uitersten te vermijden. Zij zoude dadelijk tot de behandeling der vijf hoofdpunten overgaan, welke de overwegingen der Afdeelingen hoofdzakelijk hebben tot zich getrokken, ware het niet dat men van de zijde der Kamer terugkomt op de beweegreden, welke de Regering geleid heeft om de verklaring der Kamer van den 16den Maart niet uitsluitend tot grondslag der herziening te nemen.

Hoe weinig parlementair het ook moge zijn, kan men hier niet nalaten den persoon des Konings te vermelden, omdat Hij het is geweest, die, in aanmerking nemende welke spanning het vooruitzigt eener grondwetsherziening reeds vroeger had te weeg gebragt, welke uiteenloopende gevoelens ten dien aanzien waren geopenbaard, welke verwachtingen daaromtrent bij de natie werden gekoesterd, — van oordeel was, dat men niet stil kon blijven staan alleen bij de denkbeelden door een deel der wetgeving geuit, waarop een ander deel in het geheel niet was gehoord, en waaromtrent Hij zelf, als hoofd van den Staat, in het belang van zijn volk, met alle vrijheid zoodanige voorstellen moest kunnen doen, als Hij in de gegevene omstandigheden noodzakelijk oordeelde.

Het is dat regt des Konings, zijn pligt als eerste beschermer van aller belangen, die hem bewogen hebben den weg te bewandelen, welke is ingeslagen, en die thans, bij het gematigde onderzoek, waarvan ook de Kamer in haar Verslag een blijk heeft gegeven, tot eene voldoende oplossing kan leiden.

Het is hier de plaats, ook met een woord te gewagen van eene afzonderlijke nota, door een der leden bij het verslag gevoegd, waarbij eene dubbele herziening wordt aanbevolen, ééne waarvan deze Kamer den eersten grondslag zou moeten leggen en ééne meer uitgebreide, welke aan eene geheel nieuwe Kamer zou moeten voorgedragen.

Het is niet te ontkennen, dat de redenen, bij die nota ontwikkeld, gewigtig zijn en met veel beleid zijn aangedrongen.

De Regering moet echter ten dezen aanzien terugkomen op hetgeen zij reeds bij de memorie van toelichting heeft gezegd, dat men vooral in de tegenwoordige tijden zich er bijzonder aan moet hechten om den wettelijken toestand van zaken krachtig te handhaven, en de vertegenwoordiging, zoo als die bestaat, haar daarin behoort behulpzaam te zijn, tot dat eene nieuwe orde van zaken zal zijn daargesteld.

Dit nu zou zeer moeijelijk zijn geweest bij eene gedeeltelijke herziening. Het zoude daarbij ligtelijk noodzakelijk zijn geoordeeld om de wijze der tweede herziening te regelen op eenen al te lossen voet, welke in het vervolg de te maken Grondwet aan al te gemakkelijke herziening zoude blootstellen. Het geheele voorstel zoude als eene ontduiking der voorschriften van art. 227 der Grondwet kunnen worden aangemerkt, een voorbeeld, dat niet zonder gevaar kan worden gegeven.

Na deze eenige opmerking gaat de Regering over tot de behandeling der vijf hoofdpunten, en alzoo in de eerste plaats tot *het stelsel van vertegenwoordiging*.

I. Zij behoeft hier niet stil te staan bij de regtstreeksche verkiezingen voor de Tweede Kamer. Want het blijkt duidelijk uit het verslag, dat, hoezeer het individueel gevoelen van vele leden nog naar eene trapsgewijze verkiezing overhelt, echter de meerderheid, met het oog op de tegenwoordige gesteldheid der maatschappij en de bij velen onder de natie opgewekte verwachtingen, tot het besluit is gekomen dat de regtstreeksche verkiezing voor de Tweede Kamer eene noodzakelijkheid is.

Maar, naast dit besliste punt doet zich nu eene vraag op, waarvan de oplossing moeijelijk is, naar het oordeel zoowel der Regering als der Kamer. Op welke wijze en uit welke elementen moet de Eerste kamer worden daargesteld?

De Regering heeft met onuitsprekelijk genoegen uit het voorloopig verslag gezien, dat eene splitsing der vertegenwoordiging zóó noodzakelijk is geoordeeld, dat de geheele vernietiging eener Eerste Kamer geen punt van overweging heeft uitgemaakt.

Ook de Regering zoekt in die Eerste Kamer een waarborg tegen overijling, eene beperking van hartstogten in onrustige tijden, een bolwerk voor den troon. Maar zij wenscht daarin tevens te zien een krachtigen steun der wet.

De Regering meende dat deze onderscheidene bedoelingen konden worden bereikt, door te blijven bij de volkskeuze, maar deze te beperken in dien zin, dat alleen de meest gegoeden van den lande verkiesbaar zouden zijn. Zij erkent gaarne dat, indien een maatstaf ware te vinden van uitstekende verdiensten en kundigheden, het wenschelijk zoude zijn, ook deze hoedanigheden naast den rijkdom te doen vertegenwoordigen. Maar dien maatstaf te vinden, acht zij onmogelijk. Zij is bedacht, dat men, indien het bekleed hebben van aanzienlijke staatsambten, van hooge regterlijke betrekkingen, of van bepaalde graden bij de land- en zeemagt tot grondslag wordt aangenomen, van zelf vervalt in de oude van dagen, aan wie men in het gewone leven wel alle eer moet bewijzen, doch aan wie in den regel die juiste blik in de behoefte van het oogenblik en vooral van de toekomst wordt ontzegd, welke in hen wordt gevorderd die tot het daarstellen der wetten moeten medewerken. Groote, wetenschappelijke verdiensten zijn voor 's lands niet onder bepaalde categoriën te brengen; en het hooge standpunt van handelaars en fabrikanten is soms zoo tijdelijk en van de openbare aangelegenheden afhankelijk, dat men ook hier die vastheid mist, welke zoozeer gewenscht wordt in de leden eener Eerste Kamer.

De Regering heeft inderdaad geene bijzondere voorliefde voor het stelsel door haar voorgedragen. Zij acht eene Eerste Kamer onontbeerlijk, en zij wil slechts met de meest mogelijke onpartijdigheid hebben onderzocht, hoe die Kamer op de beste wijze kan worden daargesteld om aan hare roeping te voldoen. Zij erkent, dat eene bloote geldaristocratie haar niet volkomen bevredigt, maar zij schroomt om een ander stelsel aan te nemen, waarbij men op nog meerdere en grootere zwarigheden zal stuiten.

Men acht in het voorloopig verslag het voorbeeld in een naburig land gegeven niet voldoende, om het voorstel der Regering aan te nemen, vermits de Senaat, waarop werd gewezen, nog niet zoodanig op de proef is gesteld, als voor de beoordeeling van hetgeen hij in hagchelijke oogenblikken zou vermogen, noodzakelijk zou zijn.

De Regering meent hier te moeten opmerken, dat in het algemeen het nut eener Eerste Kamer, hoe ook zamengesteld, meer gelegen is in het voorkomen van het kwaad dan in het stichten van het goede. Het is hiermede gelegen, als met alle zaken dezer aarde: men houdt rekenschap van de nadeelen, welke uit daden of instellingen voortvloeijen, maar het kwaad dat door eene goede instelling of door een beleidvol gedrag is voorgekomen, blijft onopgemerkt.

Onderscheidene middelen zijn ook bij de Regering in overweging gekomen; want zij erkent dat de Eerste Kamer een eenigzins anderen oorsprong behoorde te hebben dan de Tweede, en vooral uit andere bestanddeelen dan die Kamer behoorde te zijn daargesteld. Zij heeft gedacht aan het benoemen der leden van de Eerste Kamer door de Provinciale Staten zonder beperking van keuze, maar dan zoude het ligt kunnen gebeuren dat de Eerste Kamer in gegoedheid, belang en verdiensten aanmerkelijk achterstond bij de leden van de Tweede Kamer.

Men heeft er aan gedacht om een zeker aantal leden, bijv. de helft, te doen kiezen door de Provinciale Staten uit de meest belaste ingezetenen der provincie, en de andere helft vrijelijk te doen kiezen door den Koning uit een driedubbeltal, Hem aangeboden, 't zij door de Provinciale Staten, 't zij door de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Bij dergelijke combinatie zou echter aan de laatstgekozenen, die niet altijd tot de rijksten zouden behooren, want voor hen moest dan geen census gelden, eene schadeloosstelling worden bepaald; doch dus doende verkrijgt men eene Kamer uit twee ongelijke bestanddeelen te zamen gesteld, waaruit botsing en naijver kunnen ontstaan.

Deze en meer andere beschouwingen hebben de Regering tot het besluit gebragt om te behouden eene beperkte keuze uit de meest belaste der onderscheidene provinciën en die keuze op te dragen aan de Provinciale Staten, om zoo doende de Eerste Kamer zoowel in wezen als in oorsprong van de Tweede Kamer te onderscheiden.

Zij meent ook, naar aanleiding van de opmerkingen dezer Kamer, terug te moeten komen op het bepalen van een vasten census, te regelen voor de onderscheidene provinciën en om meer kracht aan deze instelling te geven het getal der leden te moeten vergrooten, en alzoo in het voorgestelde art. 4 van het IIIde wets-ontwerp te moeten wijzigen als volgt:

„De Eerste Kamer bestaat uit negen en dertig leden.

„Zij moeten behooren tot de hoogst aangeslagenen in de „rijks-directe belastingen.

„Het getal dezer hoogst aangeslagenen, waaruit zij worden „gekozen, wordt in elke provincie zoo bepaald, dat op iedere „vijf duizend zielen één, die tevens de overige vereischten „bezit om lid dezer Kamer te zijn, verkiesbaar is.

„Deze overige vereischten zijn dezelfde, welke voor de leden „der Tweede Kamer worden gevorderd.

„Zij worden verkozen door de Provinciale Staten, in de „volgende verhouding:

Noord-Braband 5, Gelderland 5, Zuid-Holland 7, Noord-Holland 6, Zeeland 2, Utrecht 2, Vriesland 3, Overijssel 3, Groningen [illegible], Drenthe 1, Limburg 3, te zamen 39.

De Regering merkt hier nog op dat het getal van 39 is aangenomen omdat dit getal naar de populatie van de onderscheidene provinciën de beste verhouding oplevert, wordende er nu zoo na mogelijk in elke provincie op de 80,000 zielen één lid der Eerste Kamer gekozen.

II. Het tweede punt betreft den *Raad van State*.

Ook ten dezen opzigte deelt de Regering den twijfel, welke bij de Kamer is gerezen, of dit ligchaam wel eene volstrekte noodzakelijkheid is. Veel is hieromtrent van den aanvang af, dat men zich met de herziening heeft bezig gehouden, over en weder in het midden gebragt. Sommigen verlangden inderdaad zoodanig magtig en invloedrijk collegie, bekleed met zekere regtsmagt, als in een groot rijk bestaat, en daar welligt noodzakelijk is. Anderen verwerpen den geheelen staatsraad, en meenden dat dusdanig ligchaam slechts belemmerend was voor de Regering en in strijd met de ministeriële verantwoordelijkheid, en dat er vooral niet aan gedacht moest worden om hier te lande eene administratieve regtsmagt in te voeren, welke telkens tot geschillen over bevoegdheid en onbevoegdheid aanleiding geeft, en de gewone regterlijke magt, waaraan men hier te lande zooveel hecht, en in wier uitspraken men met volkomen onderwerping berust, in haar aanzien en in hare werking aanmerkelijk zoude bekorten.

Deze laatste beschouwingen hebben zelfs de overhand gehad: maar desniettemin heeft men gemeend dat een Raad van State, op mindere schaal ingerigt, vooral in het belang des Konings nuttig, ja misschien onontbeerlijk was.

In de eerste plaats kan het niet ondienstig geoordeeld worden, dat de Koning, alvorens eenigen belangrijken stap te doen, zich inlichting kan bezorgen bij anderen dan zijne ministers. Maar, ten tweede, zijn er oogenblikken, waarin de Koning, zonder Raad van State, in de daad geheel alleen zou te staan. Indien toch, zoo als in eene constitutioneele regering meermalen gebeurt, een geheel ministerie zijn ontslag vraagt, of de Koning meent aan hetzelve zijn ontslag ongevraagd te moeten geven, staat de Koning, zonder Raad van State, geheel alleen. Het is deze overweging, welke heeft gegolden zoowel bij de Commissie van 17 Maart als bij de Regering.

Uit die beschouwing intusschen volgt van zelf, dat het geenszins de bedoeling is om den Raad van State tot een zeer magtig en uitgebreid collegie te maken, maar alleen om het te blijven behouden als een onafhankelijk, adviserend ligchaam, hetwelk in tijds den Koning tegen eenen verkeerden gang van zaken kan waarschuwen, en Hem kan bijstaan als zijne dagelijksche raadslieden hem ontvallen.

Op dezen voet ingerigt, zal deze instelling niet zeer kostbaar zijn, en toch in gewone tijden nuttig werkzaam kunnen wezen om groote gebreken, welke dikwijls een eerste ontwerp aankleven, weg te nemen of te verbeteren; terwijl zij in moeijelijke omstandigheden den Koning nuttig kan op zijde staan.

Bij deze zeer eenvoudige inrigting van den Raad van State vallen dan ook weg alle die elementen, waarmede men denzelve heeft omringd.

Indien men grootere uitgebreidheid aan dezen Raa geven, zou de Regering met de Kamer instemmen, dit Rijk zoodanige kostbare instelling niet noodzakelijk

III. Blijkbaar zijn ten aanzien van *de godsdienst* de ren van de meerderheid der leden slechts betrekkelijk. den liever hebben gezien, dat de vrijheid van verkeer de leeraren en hoofden van kerkgenootschappen bij de wet onaangeroerd ware gebleven; maar zij is nogtans van oordeel, dat, nu deze zaak aangeroerd is, het zaam is daarin te berusten. Er is geen onderwerp, trent de Regering zich ten aanzien van het eenstemmig len der Kamer met haar, meer verheugt dan op dit Regering hoopt, vertrouwt, ja is bijna overtuigd, dat vestiging van vrijheid in godsdienst en onderwijs zal tot eene verdraagzaamheid tusschen alle staatsburgers, door geen dwang kan verkregen worden en ernstig te worden verstoord.

Het is waar, de Kamer wilde dat vrij verkeer eenen band hebben gelegd, waarbij elke schrede, het staatkundig terrein, reeds van zelve strafbaar zou Zoodanige bepaling behoort niet in de Grondwet. De onbepaaldheid zoude tot de grootste moeijelijkheden daarstellen der strafwet aanleiding geven; maar het heeft inderdaad bepaald al wat het bepalen moest, zeggen: „behoudens verantwoordelijkheid volgens de wet toch moet het burgerlijk regt beslissen zoo iemand door afkondiging mogt benadeeld worden, omtrent de scha stelling, welke hij daarvoor kan vorderen. Zoo moet het boek van Strafregt beslissen, wanneer strafwaardig of of bijzondere personen zijn aangerand; en de Regering waken, dat de vrijheid tot geene losbandigheid leide kerkgenootschappen zich houden binnen de palen van zaamheid aan de wetten van den Staat.

IV. Het vierde hoofdpunt betreft *het onderwijs*.

Ook ten dezen aanzien is het bezwaar der meerderheid van betrekkelijken aard. Immers zij beaamt het begin vrijheid van onderwijs, behoudens het toezigt der door de wet geregeld en behoudens waarborgen voor heid en zedelijkheid. Alleen wenscht de meerderheid, aandacht der Regering op de openbare lagere scholen tigd blijve, zoodanig dat deze nergens ontbreken en goede inrigting en den geest van het daar gegeven uitmunten. Zij schijnt dit zelfs zoo ver te willen hebben gestrekt, dat het voortdurend tot de zorg der Regering hooren zal, om te waken, dat in iedere gemeente, onderscheid, van overheidswege voldoend openbaar derwijs worde gegeven.

De Regering heeft bereids bij de memorie van toel te kennen gegeven, dat het openbaar onderwijs van de ring moet uitgaan, en zij behoort te zorgen, dat daartoe doende gelegenheid aanwezig zij. Om echter ten dezen de Regering zoodanig aan banden te leggen, dat zelfs combinatie van kleine gemeenten zou kunnen plaats schijnt een al te uitgestrekten last en te grooten band leggen.

Zij meent dat in de daad bij art. 2 van het Xde wets-werp voldaan is aan al hetgeen redelijkerwijze in de wet behoort te worden opgenomen, door te stellen: „inrigting van het openbaar onderwijs door de wet „wordt." Zij maakt echter geene zwarigheid ter voldoening en tegemoetkoming aan de bezorgdheid der Kamer, in de bepaling van art 224 der Grondwet taalkundig op te nemen:

„Het openbaar onderwijs is een voorwerp van de dende zorg der Regering."

V. Ten opzigte eindelijk, in de vijfde plaats, van het der ingezetenen *tot vereeniging en vergadering*, is er tusschen de Regering en de Kamer geen verschil beginsel.

De meerderheid der Kamer schijnt alleen eene splitsing verlangen tusschen de bepalingen die het regt van ging en de zoodanige, die het regt van vergadering en schijnt niet te kunnen toegeven, dat, vooral wat het van vergadering betreft, de bepaling: „behoudens eene de uitoefening daarvan regelende in het belang der orde," genoegzame waarborgen zoude opleveren tegen ongelegenheden en gevaren die daaruit zouden kunnen vloeijen.

Het is niet wel mogelijk hier dit punt te behandelen der te gewagen van hetgeen op pag. 12 van het wordt gezegd ten opzigte van art. 15 van het 1ste werp. Daar schijnt de meerderheid der Kamer te dat in de Grondwet zelve zou moeten worden opge dat elke vergadering vreedzaam en zonder wapenen plaats hebben, en dat de vergaderingen in de open heel en al aan politie-verordeningen onderworpen blijven

De Regering acht het hoogst gevaarlijk om in de wet eenige bepaalde voorwaarde vast te stellen, daaruit zou kunnen worden afgeleid, dat de wet andere of meerdere zoude kunnen vaststellen. De gelooft integendeel, dat de bepaling, dat alle ver ongewapend moet zijn, te veel zoude omvatten, vergaderingen bestaan en toegelaten worden alleen om zich in het gebruik van wapenen te oefenen. De ring meent al verder, dat in onderscheidene omstand het erkende regt van vereeniging en vergadering strenger banden behoort te worden gelegd dan hier Kamer zijn aangewezen. Het voorschrift bij Art. 15 1ste wets-ontwerp daargesteld, onderwerpt het regt eeniging en van vergadering aan alle voorschriften, wetgever noodig mogt oordeelen om de uitoefening regt voor het behoud der openbare orde onschadelijk ken. Met dit voorschrift kunnen in de wet worden men de voorwaarden door de Kamer aan de hand gewijzigd naar den aard en het doel der vereeniging bijeenkomsten of vergaderingen, naar de omstandigheden behoeften der plaatsen waar zij zullen gehouden worden vooral naar de tijds-omstandigheden van vrede of oorlog beleg-verklaring en andere. De wet ten dezen maken, moet met omzigtigheid worden daargesteld, de mogelijkheid in het belang der openbare orde om, onder de noodige waarborgen voor de vrijheid der zetenen, het gegeven regt tijdelijk te schorsen. Dit in de woorden: „behoudens eene wet de uitoefening in het belang der openbare orde." De Regering hoogen prijs op stelt, om, onder alle omstandigheden wettelijke middelen te kunnen aanwenden tot behoud orde, de eerste behoefte van elke verlichte natie, zonder

...en dat iedere uitbreiding of inkorting van het ontwerp òf aan eene billijke vrijheid schadelijk, òf aan wanorde bevorderlijk zoude kunnen zijn.

Hierna gaat de Regering over tot de bijzondere wetsontwerpen, daar zij, mits de duidelijkheid slechts bewaard blijve, evenmin als de Kamer, van de herziening der grondwet een geschilpunt over taal en stijl wil maken.

PETITIES.

Heden verzenden wij de liberale petitie van Oosterhout met 337 onderteekeningen.

en ontvingen wij opgave van

Obdam	met	94	onderteekeningen.
Medemblik	»	40	»
Buitenveldert	»	106	»

In de zittingen van 20, 22 *en* 24 *Julij zijn ingekomen*

34 PETITIES.

En is verslag gedaan in de zitting van

20 Julij van	9		liberale pet.	met	544	onderteek.
»	8	anti	»	»	256	»
24 »	18		liberale	»	809	»
»	12	anti	»	»	364	»
Totaal			ingekomen 1109 Petities			
	632		liberale pet.	met	57322	onderteek.
	393	anti	»	»	14633	»

De *Kölnische Zeitung* deelt heden het ontwerp van grondwet voor Pruissen mede. Het bestaat uit 110 artikelen. Het is veel liberaler dan het onze. De standen en de adel worden afgeschaft. Vooral de vrijheid van onderwijs staat fiks uitgedrukt in de volgende artikelen.

Art. 22. Onderrigt te geven en inrigtingen van onderwijs te vestigen staat aan ieder vrij. Preventive of beperkende maatregelen zijn verboden. De ouders of voogden zijn verpligt hunne kinderen of pupillen in de eerste beginselen te laten onderwijzen. De bevoegdheid der ouders en voogden, om te bepalen waar hunne kinderen of pupillen onderwezen of opgevoed zullen worden, mag op geenerlei wijze belemmerd worden.

Art. 23. De middelen ter oprigting, tot onderhoud en uitbreiding der openbare volksscholen worden door de gemeenten met behulp van den Staat verschaft. In de openbare volksscholen wordt het onderwijs kosteloos gegeven.

Art. 24. De openbare volksscholen en alle openbare inrigtingen van onderwijs zijn vrij van alle kerkelijk toezigt.

Art. 25. Eene wet op het onderwijs regelt het gansche openbare onderwijs.

Omtrent de vrijheid van godsdienst zegt het ontwerp:

Art. 18. De vrijheid der godsdienstige belijdenis en der gemeenschappelijke openbare godsdienstoefening wordt gewaarborgd.

Art. 19 Elke godsdienstige vereeniging is wat betreft hare innerlijke aangelegenheden en het bestuur van haar vermogen tegenover de Staatsmagt vrij en onafhankelijk Haar verkeer met hare oversten is onbelemmerd. Het openbaar maken van derzelver verordeningen is aan geene andere beperkingen gebonden, dan elke andere openbaarmaking.

In het *Journal du Limbourg* van 31 Julij leest men het volgende:

»Men verzekert dat Z. Exc. de minister Lightenveldt te Vaeshartelt eene conferentie heeft gehad met den baron van Scherpenseel-Heusch en den heer Schoenmaekers, afgevaardigden voor Limburg bij de Duitsche vergadering te Francfort. Men verzekert nog dat ten gevolge dezer conferentie de heer Schoenmaekers heeft verklaard, dat hij zijn ontslag inleverde als afgevaardigde bij gezegde vergadering. Wij kunnen aangaande dit laatste punt geene verzekering geven, maar het is een gerucht waaraan vrij algemeen in de stad geloof wordt gehecht Wat de conferentie te Vaeshartelt betreft, deze heeft werkelijk plaats gehad, maar van het daarin verhandelde is niets uitgelekt. Men verneemt voorts dat de baron van Scherpenseel-Heusch in Limburg de volvoering van het besluit der vergadering zoude afwachten.

»Men verhaalt, doch het kan nog niets meer dan eene gissing zijn, dat er Duitsche bondstroepen naar Limburg zullen worden gezonden. Wij gelooven, dat het Duitsche parlement altijd meer verlegen zal zijn met de uitvoering dan met het ontwerpen zijner besluiten."

Men berigt ons, dat de oogst in de provincie Gelderland uitmuntend is. De tarwe en rogge, waarmede de landman druk bezig is, begint allengs van den akker in de schuren te komen, waartoe het weder tamelijk gunstig is; de opbrengst wordt twintigvoud gerekend. In geene jaren heeft de boekweit schooner gezigt opgeleverd, het stroo wordt lang en stevig, de vrucht goed geladen en zwaar van korrel. De garst, haver, boonen en erwten beloven meer dan men met de droogte had kunnen verwachten. In vele streken van Gelderland is de aardappelziekte nog tenaauwernood zigtbaar; van Hattem tot Apeldoorn langs den geheelen grindweg, treft men niet éénen akker die aangedaan is; op enkele akkers aan den IJssel en hier en daar op de Veluwe heerscht de ziekte, doch in eene geringe mate. Het is opmerkelijk, dat vette mergel- en kleigrond meer aan de ziekte onderhevig is dan de zandgronden.

Wanneer de ziekte in andere provinciën geene meerdere vorderingen maakt, en zij in deze provincie, zoo mede in Overijssel en Drenthe niet heviger voortgaat, dan is de schade niet groot, want de vroege aardappelen zijn rijp en de winter-soorten zijn niet of bijna niet merkbaar aangedaan. Er is nog bovendien een belangrijke omstandigheid, die voor den voldoenden oogst pleit, dat namelijk ½ aardappelen in deze provinciën meer zijn uitgepoot dan andere jaren, zoo als zulks ook met de rogge het geval is. (*Amst. Cour.*)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 31 Julij. De zitting der nationale vergadering was gisteren met onbelangrijk; de heer Mauguin deed eenige interpellatiën betreffende de buitenlandsche staatkunde van Frankrijk. De heer Bastide poogde te vergeefs een antwoord te ontduiken. De heer Mauguin sprak van de dubbelzinnige houding van Frankrijk, dat zich officiëel liet vertegenwoordigen door gezanten zonder instructiën, die geheel werden tegengewerkt door andere geheime agenten. Ook sprak hij van aanmoedigingen, verleend aan de vijanden van zekere gouvernementen, aan welke Frankrijk echter onophoudelijk betuigingen van goede verstandhouding en van goeden wil gaf. De generaal Cavaignac, op wien mede eenige dier beschuldigingen betrekking hadden, verdedigde zich daaromtrent met kracht en daagde den heer Mauguin uit om bewijzen te leveren, doch deze bepaalde zich bij algemeene bewoordingen zonder bepaalde aanwijzing. Eindelijk ging de vergadering over tot de orde van den dag.

Daarna sprak de heer Proudhon eene redevoering uit waarin hij de ongerijmdste en onmaatschappelijkste stellingen durfde verdedigen. Hij verklaarde onder anderen dat met den 24 alle huurders van hunne verpligtingen om huur te betalen ontslagen waren, en dat het alleen aan hunne goedhartigheid is toe te schrijven dat zij nog iets afdoen. De republiek, zeide hij, heeft slechts van twee dingen te kiezen: den eigendom te vernietigen of door dezen vernietigd te worden; kapitaal bestaat niet meer onder eene regering, die het regt tot den opstand heeft afgekondigd.

— Men leest in de *Bien Public*: »Dezen morgen liep het gerucht aan den generalen staf der nationale garde, dat de generaal Cavaignac bepaaldelijk aan den generaal Oudinot opperbevelhebber van het leger der Alpen bevel gezonden heeft om Italie binnen te rukken.

»De grootste bedrijvigheid heerschte heden Zondag in de bureaux van oorlog, en langs de telegrafische liniën van Lyon en Toulon is onophoudelijk gewerkt."

— Bij de vier partijen waarin de vergadering zich in hare bijzondere bijeenkomsten verdeelt, heeft zich nog eene vijfde gevoegd welke zich de *absoluut-democratische vereeniging* noemt. Haar programma is:

Eerbied voor de godsdienst;

Bescherming van den eigendom;

Liefde voor de familie;

Algemeene broederschap;

Kosteloosheid van het lager en hooger onderwijs;

Kortom, *de zegepraal der radicale democratische denkbeelden.*

Louis Blanc, Pierre Leroux, Prudhon en andere voorname socialisten zijn op de eerste bijeenkomst niet uitgenoodigd.

De Bergpartij zal tot 8 of 10 man gesmolten zijn.

De *absoluut-democratische* partij meent op 100 leden te kunnen rekenen.

De vereeniging van het Palais-Royal en de vlottende republikeinen rekent men op 150 leden.

De *burgerlijke* republiek bestaat uit de vereeniging van het Instituut, waarvan het effectief thans op 200 leden wordt geschat.

De gematigde republiek wordt voorgesteld door de vereeniging van de straat Poitiers, welker leden tot dus verre nog tot geenerlei ministerieele combinatien hebben behoord. Hare leden worden aangenomen zonder eenige verbindtenis, en zonder medewerking aan eenig administratief feit sedert 24 Februarij. Deze vereeniging telt bepaaldelijk 400 leden.

MADRID, 26 Julij. De kapitein-generaal van Navarre meldt dd. 20 Julij van Lambier, dat in het onder zijn bevel staande district de rust is hersteld. De Carlisten hadden 900 man vereenigd. Er hebben zes schermutselingen plaats gehad, waarbij de Carlisten 22 man gesneuvelden, 14 krijgsgevangenen en 35 gekwetsten verloren hebben; 300 personen zijn over de Fransche grenzen gevlugt. 200 certificaten van amnistie zijn afgegeven. De troepen der Koningin hadden slechts 2 dooden en 9 gekwetsten.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 1 Aug. Daar de beraadslagingen thans gevoerd worden over het *afschaffen van de doodstraf* is het niet onbelangrijk te melden dat van A°. 1826—43 in de Rhijnprovinciën 189 doodvonnissen zijn geveld, waarvan slechts 6 door den Koning bevestigd zijn In de andere provinciën zijn in dienzelfden tijd 237 doodvonnissen geveld, waarvan 94 zijn bevestigd. Het verschil ligt daarin dat de strafwetgeving in de laatste niet zoo ligt het doodvonnis uitspreekt, als in de eerste.

— Men schrijft uit Frankfort, dd. 31 Julij. Dat de president der vergadering v. Gagern de invitatie ter bijwoning van het Domfeest beantwoord heeft, met te verklaren, dat zoo zij al hare dagelijksche werkzaamheden niet zou meenen te moeten schorsen, zij toch in allen gevalle eene aanzienlijke deputatie derwaarts zou zenden, waarbij het ieder lid vrij zou staan zich aan te sluiten.

— Ook de echtgenoot van aartshertog Johann is uitgenoodigd om de festiviteiten bij te wonen.

— Uit Brunswijk, wordt dd. 30 Julij geschreven: Gisteren zijn onze landsstenden weder bijeengekomen. Hunne voornaamste bezigheid zal zijn eene verandering in de vertegenwoordiging des lands en eene nieuwe kieswet. Tot dusverre hadden de verkiezingen met drie trappen plaats gehad.

BERLIJN, 30 Julij. De koning heeft een dagorder uitgevaardigd aan het leger, welke aldus eindigt:

»Soldaten! overal waar Pruissische troepen voor de Duitsche zaak optreden en op mijn bevel den rijksbestuurder gehoorzamen moeten, zult gij den roem der Pruissische dapperheid en krijgstucht handhaven."

— Volgens geloofwaardige berigten bevonden zich thans in het koningrijk Polen 80,000 man infanterie, 5000 man cavallerie, 4000 sappeurs en genoeg artillerie voor drie zulke legerkorpsen.

WEENEN, 27 Julij. Van het Zuidhongaarsch krijgstooneel ontbreekt het aan belangrijke berigten. De knoop zal te Weenen opgelost of doorgehakt moeten worden.

— Toen onlangs te Weenen eene groote volksmenigte eene ketelmuziek kwam brengen aan den door zijne originaliteit bekenden graaf Sandor, opende deze het venster en vroeg:

»Voor wien, mijne heeren is die ketelmuzijk bestemd, voor mij of mijne vrouw? (eene dochter van Metternich)

»Voor uwe vrouw was het antwoord. — Goed! mijne heeren! dan kom ik terstond naar beneden om u te helpen." En straks kwam de graaf op straat met een ontzagchelijke trechter waarop hij vreeselijk begon te blazen. Toen het rumoer een half uur geduurd had en het volk voldaan heen wilde gaan, riep de graaf, »Hola! mijne heeren. Gij hebt vergeten de glazen in te gooijen, en dat hoort er toch ook bij! — En daarop was de graaf de eerste die steenen opnam en bij zijne vrouw de glazen inwierp.

— De zitting des rijksdags van 27 Julij leverde weder eenige merkwaardige interpellatiën op. Dobblhof werd ondervraagd naar den staat der Croatisch-Hongaarsche aangelegenheden; hij antwoordde dat Batthyanni en Jellatschitsch aangekomen waren, om onder medewerking van aartshertog Johann te trachten den strijd bij te leggen.

— Men betwijfelt het zeer of ons ministerie krachtiger en werkzamer zal zijn dan het vorige. Men meent dat de ongelijkslachtige elementen, waaruit het bestaat, zijne werkzaamheid te veel zal verlammen. Heden is er eene plegtige lijkdienst gevierd voor de in Maart gesneuvelden. De nationale vergadering heeft dezelve voltallig bijgewoond.

Men schrijft uit Constantinopel dd. 15 Julij. Er is hier een afgezant van het provisioneel bestuur van Walachije aangekomen om dat gewest bij de Porte te vertegenwoordigen. Doch de laatste heeft hem niet willen erkennen, zoodat hij zich vergenoegen moest met eene officieuse zamenkomst met den minister van buitenlandsche zaken. De heer Ghika heeft ook onderhandeld met de Fransche en Engelsche gezanten.

ITALIE.

ROME, 22 Julij. De Kamer der afgevaardigden, gelijk men uit haar jongst adres heeft kunnen opmaken, eischte van Pius IX, dat hij openlijk aan Oostenrijk den oorlog zou verklaren en zich ten dien einde zou aansluiten bij de Italiaansche vorsten, die reeds den krijg voeren. Z. H. heeft de deputatie der Kamer niet geweigerd ten gehoore te ontvangen (*zoo als verkeerdelijk is gemeld*), maar hun verklaard dat hij zijn regt ter verdediging zijner staten zou weten te handhaven, dat hij alle noodige maatregelen wilde bekrachtigen voor die verdediging; dat hij tegen de schending van het pauselijk grondgebied had geprotesteerd, en dat hij hoopte, dat Oostenrijk hem genoegdoening zou verschaffen; dat hij het eerst heeft beproefd een verbond tusschen de Italiaansche vorsten tot stand te brengen, doch dat deze zulks niet hebben gewild.

De waardige houding van Pius IX, tegen over het geweld van hen die hem willen noodzaken tegen zijne overtuiging te handelen, wordt trouwens geprezen door

elk die zich in zijne beoordeeling verheffen kan tot het hooge standpunt van Pius IX als hoofd der Kerk en als vorst van Italië.

Doch de oorlogs-gezinde partij schijnt aan zijne woorden eene verkeerde verklaring te willen geven; zij meent, dat de H. Vader, onder het voorwendsel van de verdediging van den Kerkelijken Staat, haar vergunt een offensieven oorlog te voeren, en dat Pius onder voorgeven van een met de Italiaansche vorsten te sluiten verbond, haar beveelt, zich nu reeds aan te sluiten bij de vorsten, wier legers te veld getrokken zijn. Tengevolge dezer verkeerde uitleggingen is de crisis nogmaals voor eenigen tijd verschoven.

Intusschen gaan de Kamers voort met het geven van bevelen tot wapening buiten den Paus en tegen zijnen wil. Voorwaar men moet bekennen, dat deze toestand ongehoord en hoogst zonderling is.

Den 20 hebben zich in de Kamer der afgevaardigden de wanordelijke tooneelen van den vorigen dag herhaald.

Het wordt thans mede van de Oostenrijksche zijde erkend dat de brigade van Lichtenstein geheel verslagen is, en dat het infanterie regement Nugent veel geleden en 3 kanonnen verloren heeft. Van den anderen kant moet Radetzkij eene gunstige positie hebben gewonnen, welke hem wel 10,000 man sterker maakt dan hij werkelijk is, omdat de vijand hem van uit de vlakte in de hoogte moet bestoken. Volgens het buitengewoon bulletin van het provisioneel bestuur van Milaan, is het Piemontesche leger om van den driedaagschen strijd wat uit te rusten over Villa Franca, met 2500 gevangenen, naar Coito teruggetrokken, ten einde zich weder met het reserve corps op de linie der Mincio te vereenigen.

Volgens brieven van Villa Franca was de strijd den 25 nog niet geëindigd, maar zou den 26 met nieuwen moed hervat en ten voordeele der Italianen uitgevallen zijn, die daar 10.000 gevangenen gemaakt, en een aantal kanonnen en vaandels veroverd hadden.

BELGIE.

De natuurkundigen hebben zich meermalen bezig gehouden met het lange leven van sommige dieren als van de snoek, de karper, de padde enz. Het dorp Raikem in Limburg, bezit een verschijnsel van dien aard. Op het kasteel aldaar leeft een padde die thans 1200 jaar oud is, als zijnde sedert het jaar 648 der christelijke tijdrekening aldaar voor het eerst gezien en sedert verpleegd. Sedert dien tijd hebben de achtervolgende bezitters van dat kasteel, voor dit dier de grootste zorg gedragen. De oppassers van hetzelve hebben van ouder tot ouder, jaarlijks een tractement van 1200 fr. genoten, en men berekent dat wanneer zij slechts jaarlijks de helft van hun tractement bezuinigd hadden, de tegenwoordige afstammeling en oppasser, de interesten daarbij gerekend, een kapitaal van 899 duizend millioen zou bezitten. Bij zulk eene som zijn de 280 millioen die Sue in de *Wandelende jood* uit zijn duim gezogen heeft, slechts een ellendig bagatel.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

		1 Aug. 4½ u. geld.	2 Aug.		4 u.	geld.
Nederl., Werkel. Sch. à	2½ pCt.	43 5/16	43	à	4[illegible]¼	43 1/16
Dito Dito	3 »	50¾	50½	»	50 11/16	50½
Dito Dito op resc.	3 »			»		
Dito Dito	4 »	68⅛	67⅞	»		
O. I. Leening	4 »			»		
Amortis. Syndic.	3½ »			»		
Handel-Maatschappij	4½ »	130½		»		
Haarlemmermeer	4 »			»		
Aand. Rijn-Spoorweg	4½ »			»		
Aand. Holl. S. M.	»			»		
Belgie	4½ »			»		
Dito	2½ »	35⅜		»		
Dito bij Rotschild	2½ »			»		
Spanje, L. bij Ard. van 85 £	5 »	8⅜	8⅜	»		
Dito Dito van 510 £	5 »	8 1/16	8	»	8 1/16	8 1/16
Dito bij Dito onb. st.	5 »		7 15/16	»		
Dito	3 »	23		»		
Dito Binnenl. à 6 m.	3 »	16⅞	16¾	»	16⅞	16 13/16
Coupons Ardoins	»	5⅞	5 11/16	»		
Passive	»			»		
Deferred	»			»		
Fransche Uitgest.	»	2½		»		
Portugal, te Londen	3 »	17		»		
Dito Dito	4 »	18	17⅞	»		
Dito Binnenl. à 1 Conto	5 »			»		
Rusl. Obl. H. 1798 en 1816	5 »	96¼	96¼	»	96⅝	96⅝
Dito Dito 1828 en 1829	5 »	96¼	96¼	»	96⅝	96⅝
Ct. b. d. 1831 en 1833	5 »	83¼	84	»	84⅝	
Dito bij Hope	4 »			»		
Dito bij Stieglitz en C°.	4 »	74¼	74½	»		
Cert. te Hamburg	5 »	85¾		»		
Inschrijving in Assignat.	6 »			»		
Cert. van Dito	6 »	55¾	56	»		
Polen, Certific.	4 »			»		
Dito Aand. met Loten fl 300	f			»		
Dito dito fl 500	»			»		
Amerika, Phil. Bank	6 pCt.			»		
Dito	5 »			»		
Dito Bank-Actiën				»		

Oostenrijk, Met 5 pc. 60, ⅛, 60; 2½ pc. 31½, ¾, ½; Braz. 5 pc 72, ⅛, ⅜; £ 200, 70; 1843, 69; Mexico 5 pc. 17, ¼, 17; Granada 1 pc. 11⅝.

Wisselkoers.

2/m. Parijs 56 7/16; Zigt Parijs 56 9/16; 2/m. Londen 11,90; Zigt Londen 11,95; 2/m. Hamburg 35; Zigt Hamburg 35¼; 3/m. Lissabon 40; 3/m. Porto 40; 2/m. Petersburg 1,75½.

ANTWERPEN, 1 Aug. Belg. leen. 2½ pc. 37⅝; 3 pc. —; 4½ pc. 68½; Spanje Ard. 5 pc. 8⅛.

PARIJS, 31 Julij. Fr. 3 pc. 44,50; id. 4 pc. —,—; id. 5 pc. 71,25; Schatkistb. 21,00; Bank-Actiën 1640; Belg. 1840, 5 pc. 75; 1842, 5 pc. 75; id. 3 pc. —; Nap 5 pc. 73,50; Piem. leen. 850,00; Holl. 2½ pc. —; Rom. leen. 62.

MADRID, 26 Julij. Act. Sch. 3 pc. 18⅝; id. 4 pc. 10¼; Uitgest. Sch. 3⅞; Coupons 7; Buit. Pass. 3½.

LONDEN, 31 Julij. Cons. op tijd 86⅞ a 87; Braz. 69 a 71; 1829/39 68 a 70; 1843 — a —; Venez. 14 a 16; Uitg. 4 a 5; Gren. 11¾ a 12¼; Uitg 2 a 2½; Denem. 3 pc. 67 a 69; Holl. 2½ pc. 43¼ a 43¾; id. 4 pc. 68½ a 69½; Mexico 17⅜ a 17⅞, Peru 30 a 33; Portug. 4 pc. 18 a 19; 5 pc. — a —; Rusl. 1822, 5 pc. 98 a 99; Spanje 5 pc. 11¾ a 12; id. 3 pc. 21½ a 22; id. Passive 2⅞ a 3⅛.

WEENEN, 29 Julij. Met. 5 pc. 76; id. 3 pc. 46; Loten fl. 250, 84; id. fl. 500, 124.

BERLIJN, 31 Julij. Schuldbr. 3½ pc. 73; Loten 88; Rusl. bij Stiegl. 4 pc 78½; Pools. 4 pc. 59½; Loten fl. 200, 87¼; id. fl. 300, 88; id. fl. 500, 63½.

FRANCFORT, 31 Julij. Met. 5 pc. 61; Bank-Actien 1095; Darmst. Lot. fl. 50, 62½; id. fl. 25, 21; Badensche Lot. fl. 50, 47¼; id. fl. 35, 26; Nassaus. fl. 25, 21, Holl. 2½ pc. 43; W. S. 4 pc. —; Sijudic. 3½ pc. 67½.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 2 Augustus.

GRAANMARKT.

Tarwe tot ruim vorige prijzen met goeden handel; 132 ℔ roode Odessa *f* 245, entr., 129 ℔ b. Pools. *f* 314, 310, 312; 127, 128 ℔ mind. dito *f* 290, 295; 127 ℔ Vriess. *f* 253; 130 ℔ Gron. *f* 255; 130 ℔ p. Kubanka *f* 230; 132 ℔ mindere dito *f* 225, 230; 127 ℔ gemeleerd Kubanka *f* 193; 127, 128 ℔ b. Pools *f* 303, 305; 127 ℔ dito *f* 293; 132 ℔ Geldersche *f* 258 in cons.

Rogge ruim prijshoudend met goeden handel, 122 ℔ Holst. *f* 150; 116, 117 ℔ Petersb. *f* 147, 149; 125 ℔ Mechelb. *f* 168; 117 ℔ Archang. *f* 150; 123 ℔ Rostock *f* 170.

Garst prijshoudend, 95 ℔ Vriessche Winter *f* 113, 115.

Boekweit in een doen, 125 p. Holsteinsche *f* 195; 117 ℔ Oostvries *f* 154.

Koolzaad Polder £vl. 52¼; Zeeuwsch en Overmaasch 54; Rijnlands 52. Op 9 vaten Olie dadelijk £vl. 58½; in April 60½; Oct. en Nov. 53½. *Lijnzaad* een doen; Rigasch 112/13 ℔ *f* 250: 112/13 ℔ Petersb Morch *f* 250. *Raapolie* op 6 w. *f* 35; Vliegend *f* 34; primo *Mei* ek. *f* 35; Sep. *f* 33¾; Oct. *f* 34; Nov. *f* 34¼, ½; Dec. *f* 34½, ¾. *Lijnolie* per 6/w *f* 27¼, Vliegend *f* 26¼. *Hennepolie* per 6/w. *f* 33; *Raapkoeken* 60, 64. *Lijnkoeken* *f* 8, 10.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 2 Aug.

BEVALLEN (29 Julij): N. van Gelder, geb de Graaff, Z. — (30 Julij): C. H. de Booij, geb Weijgel, D. — (31 Julij): E. Canne, geb. Koster, D — A. C. Snel, geb Schmidt, D.

OVERLEDEN (27 Julij): Germain Louis Schorngel, Mr. Mandemaker, 65 j. — (29 Julij): H. J. Kruijff, 43 j. — (30 Julij): 't Kindje van A. J. ter Laare, 2 d. — J. M van Hees, 6 m.

INGEZONDEN STUKKEN.

Wij zijn verzocht het volgend stuk te plaatsen.

De Roomsch-Katholijke ingezetenen van Stads-Kanaal, provincie Groningen, aan hunne geloofsgenooten in Nederland.

Het kan ieder godsdienstvriend niet dan aangenaam zijn te vernemen, dat het getal geloovigen allerwege, en dat wel bijzonderlijk in zijn eigen vaderland dermate toeneemt, dat derzelver aanwas het oprigten van nieuwe gemeenten en het bouwen van nieuwe kerken noodzakelijk maakt, iets, hetgeen hij, met raad en daad, gaarne zal willen helpen bevorderen; — gevoelt hij zich gedrongen om te dien opzigte aan zijne hulpbehoevende medegeloovigen buiten zijn vaderland, door eenige bijdragen, de behulpzame hand te bieden, nog meer zal hij daartoe genoopt worden, wanneer hij verneemt, dat van degene welke met hem denzelfden bodem bewonen, eenige zijn, die wegens gebrek aan eigene middelen, tot het oprigten van kerken zijne ondersteuning behoeven. Heeft hij tot voortplanting van zijn heilig geloof buitenslands al veel bijgedragen, op het vernemen, dat tot datzelfde doel, binnen de grenzen van zijn vaderland, gelijke behoefte bestaat, zal hij het van zich niet kunnen verkrijgen, zijne landgenooten in de steek te laten; ook voor dezen zal hij een penningje afzonderen.

Het was in deze verwachting, dat de Katholijken van Stads-Kanaal het hebben durven ondernemen, aldaar den bouw eener Kerk en Pastorij aan te vangen, en zij vertrouwen, in hunne verwachting niet te leur gesteld te worden, wanneer zij u, Katholijke Landgenooten! hunne behoefte beknoptelijk zullen hebben onder het oog gebragt.

Voor ongeveer zeventig jaren ondernam de stedelijke regering der stad Groningen het graven van een kanaal door de uitgestrekte, aan haar toebehoorende veenen, grenzende aan de provincie Drenthe. In het jaar 1787 liet gemelde regering de eerste 12 huizen bouwen, zoodat zich toen van lieverlede langs en bij deze vaart een aantal huisgezinnen vestigden, welke in het bearbeiden der veenen hun bestaan vonden, en waaruit spoedig eene talrijke gemeente, onder de benaming van Stads-Kanaal, ontstond; voor Katholijken, die belang stellen in het waarnemen van hunne godsdienstpligten, was het te bezwaarlijk zich daar met de woon te vestigen, aangezien zij te ver van de naastbijgelegen kerk te Pekel-A, op eenen afstand van drie uren en verder verwijderd lagen. Van daar dat het getal Katholijken er, in de eerste tijden, betrekkelijk klein bleef, tot in de laatste dertien jaren, toen het, in de hoop van eerlang groot genoeg te zullen worden, om eene zelfstandige gemeente te uitmaken, aanmerkelijk is toegenomen en thans ongev[…] honderd zielen bedraagt, hetwelk, de gemeente een[…] vestigd zijnde, buiten twijfel van jaar tot jaar zal toe[…] uithoofde er, in de omliggende onafzienbare veenen, [...] die wil, arbeid is te vinden.

Na herhaalde pogingen in het werk te hebben gesteld, [...] eene zelfstandige gemeente, met eene eigene kerk en [...] voorzien, verheven te worden, is het hun ten laatste m[…] lukken, behalve de goedkeuring der geestelijke overhei[d] uit 's rijks kas eenen onderstand van *f* 5000, uit de pro[…] fondsen *f* 400 en van de stad Groningen *f* 600 te erl[…] waarbij zij uit eigene middelen hebben kunnen voeg[en] *f* 1500. Doch de aankoop van den benoodigden en bij[…] grond; de bouw der kerk en pastorij en het aanschaf[…] het vereischte kerkgoed, tot eene som van *f* 13500 ge[…] zijnde, zullen zij belast blijven met eene schuld van [...] wel er jaarlijksche verrenting en aflossing voor eene opko[…] nog niet talrijke en uit menschen van de arbeidende kl[…] staande gemeente, iedereen te bezwaarlijk moet voorkom[…] wat zij zelve ook wel hebben begrepen, maar wat zij nie[…] ben moeten laten gevallen, wijl hier anders, althans ni[…] spoedig, eene gemeente zoude hebben kunnen worden tot [...] gebragt, en wat zij niet zouden hebben durven onder[…] indien zij niet op de bekende hulpvaardigheid hunner g[…] genooten hadden mogen rekenen. Dan, hoezeer zoude het [...] nen last verligten, wanneer elk Katholijk der vereenig[de] kelijke districten der Hollandsche zending, ook maar de g[…] gift, gesteld eens, van eene halve cent, ten offer bragt! [...] zoude het van zich kunnen verkrijgen hun deze te weig[…] Is de ijver der Katholijken dezer zending, om hun heilig [...] in Oost en West te helpen uitbreiden, niet verflaauwd, [...] in latere jaren zelfs toegenomen, zóó, dat zij zich te dien [...] de offers laten gevallen, welke van hen als leden van [...] Broederschappen, als: die van den H. Geest, van de H[…] Rozekrans en andere gevorderd worden, en welke te zam[en] nomen jaarlijks eene beduidende som opbrengen, dan ver[…] nen de Katholijken van Stads-Kanaal te mogen vertrouwen, [...] diezelfde godsdienstvrienden hunnen ijver niet minder [...] doen uitblinken, door het offeren van geringe giften, om [...] mede eene gemeente te helpen tot stand brengen, welk[e] uitbreiding van hun heilig geloof, in de met weinig Katho[…] bevolkte provinciën Groningen en Drenthe, van veel be[…] moet worden geacht.

Ter meerdere aanbeveling meenen zij ten slotte meld[ing] moeten maken van de belangstelling der geestelijke overhe[id] dezer zake, welke ten dien einde heeft gelieven te vergun[nen] dat in de kerken van de districten Salland, Drenthe en G[ro]ningen, openbare collecten zullen worden gehouden.

Stads-Kanaal den 27 Julij 1848.

De 9 committeerden voor den bouw [...] Kerk en Pastorij,

B. H. SINNIGE.
C. W. PRUIMERS.
J. KARDES.
J. C. A. THONE.

ADVERTENTIEN.

Bij Gebr. VERHOEVEN, Boekhandelaren, te 's Bosch zijn voorhanden:

CATÉCHISME DU DIOCESE DE LIÉGE publié par Mgr. l'Evêque, à l'usage des Paroisses et des Écoles. avec une pratique à chaque leçon, 127 pages gr. 18°. . . . . 15 Cents

INSTRUCTIONS POUR LE PREMIER AGE, ou choix des demandes et des réponses [...] Catechisme de Liége. — Pour les enfants qui ne se préparent pas encore à la 1re Communion, précédé des prières ordinaires du Chrétien. publiées par Mgr. l'Evêque de Liége, 66 p. 18°. . . . 7½ Cents

Sti. BERNARDI, Opera genuina. Juxta editionem Monachorum Sti. Benedicti, 3 vol. 8°. . . *f* 6.[…]

PURETE DU CHRISTIANISME, ou le Christianisme n'a rien emprunté à la Philosophie païenne, par le P. Baltus, 2 vol. 8°. . . . . . . *f* 5.[…]

BENEDICTI PAPAE XIV, doctrina de servorum Dei beatificatione et Beatorum Canonizatione, in Synopsin. redacta ab E. de Avezedo, gr. 8°. 464 pag *f* 1.[…]

HET JAAR 1848.

God en mijn regt

I.

18 Junij . . . . 10 Cents

II.

Volks Oppermagt . . . . 20 Cents

STATEN ter bepaling der verhouding tusschen het getal *Protestantsche* en *Katholijke* Ambtenaren, in het koningrijk der Nederlanden, ten jare 1847.

1e Aflev. Afdeeling: *Rijkszaken* 50 Cents

Idem 2e » Afdeeling: *Geestelijke Zaken* 1e ged. . . . . . 80 Cents

VERHAAL van de omstandigheden die den dood van Mgr. den Aartsbisschop van *Parijs* voorafgegaan en vergezeld hebben, door een ooggetuige en boezemvriend . . . . 10 Cents

Ook staat bij genoemde Boekhandelaren de inteekening open op:

NETTE EN GEMAKKELIJKE

LOFZANGEN, MISSEN, BENEDICTIEN, ELEVATIEN, enz.

voor 3 of 4 stemmen. met *orgel-begeleiding*. Gecomponeerd door J. L. van der Stadt, waarvan de 1e Aflevering bereids aan Heeren Inteekenaren is verzonden. Prijs per jaar . . . . *f* 5.00

Amsterdam, bij C. L. van Langenhuysen, Drukker en Uitgever.